

Кæд цæфæй нæ мæлис...

Кæд цæфæй нæ мæлис...

Дигорæ №3, 2006

paragraph 1.

1.1. Куд зонæн , уотемæй æрæги
куд зон -æн уотемæй æрæги
how/specifically know,can PRS.1PL/SUBJ.1PL/INF2/NMLZ in.this.way recently

Мæздæги райони адтæй æмбурд

Мæздæг -и район -и адтæй æмбурд

Mozdok GEN/INESS area GEN/INESS be.PST.3SG meeting

цæрæнуæттæ-коммуналон хæдзарæдти

цæрæнуæт -т -æ - коммунал -он хæдзар -æд -т -и

housing,habitat,mansion PL NOM communal ADJ house SUF PL GEN/INESS

кусти ахсгиагдæр

куст -и ахсгиаг -дæр

work.PART.PST/work,job GEN/INESS best/necessary/important COMPAR/FOC

фарстати фæдбæл .

фарста -т -и фæд -бæл

question PL GEN/INESS trace SUPER

1.2. Архайдта

архайд -т -а

act,try,endeavour TR PST.TR.3SG

си

нæ

си

нæ

3SG.ENCL.INESS/3PL.ENCL.INESS/3SG.ENCL.ABL/3PL.ENCL.ABL NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL

республики Сæргълаууæг Мамсурати Таймораз дæр .

республлик -и сæргълаууæг Мамсура -т -и Таймораз дæр

republic GEN/INESS chief Mamsurov PL GEN/INESS Taymuraz FOC

1.3. Е уæхæн гъуди загъта æ

е уæхæн гъуди загът -а æ

3SG/POSS.3SG such thought say PST.TR.3SG POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN

радзубандий : « Энергидæттæг организацитæ

ра- дзубанди -й энерги дæтт -æг организаци -т -æ

PREF speech GEN/INESS energy give PART.PRS organization PL NOM

сæ товарбæл агорунцæ æхца , еудадзуг

сæ товар -бæл агор -унцæ æхца еудадзуг

POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN goods SUPER look.for/try.to.obtain/demand PRS.3PL money constant

гъаст кæнунцæ , адæм нæ фæдунцæ , зæгъгæ .

гъаст кæн -унцæ адæм нæ фæд -унцæ зæгъ -гæ

complaint do PRS.3PL people NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL pay PRS.3PL say CONV

1.4. Ма	е	, æвæдзи	раст	æй	, газ
ма	е	æвæдзи	раст	æй	газ
NEG/also/and/but/for/that	3SG/POSS.3SG	obvious	truth/straight	be.PRS.3SG	gas
электрон	тухæ		æма	иннæ	уæхæн
электрон	тух		-æ æма	инн -æ	уæхæн
electron,electronic, electric	strength,power/energy,power	NOM	and/but/for/that	other	NOM such
хабæртæ	дæр	, куд	алли товар	, уотæ лæвар	
хабæр	-тт -æ дæр	куд	алли товар	уотæ лæвар	
event,affair	PL NOM	FOC	how/specifically	every goods	so present/free.of.charge
неке	дæдтуй				
неке	дæдт -уй				
no.one.NOM/no.one.GEN	give	PRS.3SG			
1.5. Фал	, цума	, ци æхца сæбæл		федунцæ	
фал	цума	ци æхца сæбæл		фед -унцæ	
however	as.if	what money	3PL.ENCL.SUPER	pay	PRS.3PL
фæлхасгæнгутæ			, уойбæрцæ	ба	сæмæ
фæлхас	-гæн -гу	-т -æ	уойбæрцæ	ба	сæмæ
expenses,consumption	do.PRS PART.PRS	PL NOM	this.much,this.many	CONTR	3PL.ENCL.ALL
æздæхуй	, еци устур хæрзти		фагæ	есунцæ	
æздæх	-уй	еци устур хæрз	-т -и	фагæ	ес -унцæ
turn/return	PRS.3SG	that big	expenditure	PL GEN/INESS	enough take/get
коммуналон лæггæдтæ		?			
коммунал	-он лæггæд	-т -æ			
communal	ADJ	service	PL	NOM	
1.6. Зæгъæн		, 10 - 15 анзей		дæргъи	
зæгъ -æн		- анз -ей		дæргъ -и	
say	PRS.1PL/SUBJ.1PL/INF2/NMLZ	year	GEN.PRN	length	GEN/INESS
ихæстæ	дарунцæ		, зæгъгæ	, ци	
ихæс	-т -æ дар		-унцæ	зæгъ -гæ	ци
duty,task,debt	PL NOM	have,keep/be.obliged/be.considered	PRS.3PL	say	CONV
электрон	тухæ		кенæ газ дæттæг		
электрон	тух		-æ кенæ газ дæтт -æг		
electron,electronic, electric	strength,power/energy,power	NOM	or	gas	give
организацитæ	фæдздзорунцæ	, уони		цæмæннæ	
организаци	-т -æ фæдз- дзор -унцæ	уони		цæмæннæ	
organization	PL NOM	PREF	speak	PRS.3PL	they.GEN/POSS.3PL
æнгъезуй		еу	хатт	закъони	
æнгъез	-уй	еу	хатт	закъон -и	
ferment/ought.to,should/may	PRS.3SG	ITER/one	character/time	law	GEN/INESS
бундорбæл	бафæрсун	- ка	, кæмæн æма	цæй	
бундор	-бæл ба- фæрс -ун	- ка	кæмæн æма	цæй	
foundation	SUPER	PREF	ask	INF	who
			who.DAT	and/but/for/that	what.GEN

туххэй   **бафед**   ?
туххэй   ба- фед -а
for,because.of/about   PREF pay SUBJ.3SG

paragraph 2.

2.1. **Е**   **хъабэр**   **раст**   **фарст**   **эй**
е   хъабэр   раст   фарст   эй
3SG/POSS.3SG   very/strong,sturdy   truth/straight   ask.PART.PST/question   be.PRS.3SG

2.2. **Уэлдайдэр**   **нуртæккæ** , **нæуæг анзи**
уэлдай   -дэр   нур тæккæ   нæуæг анз -и
additional/particular   COMPAR/FOC   now exactly   new   year GEN/INESS

райдайæни   , **коммуналон лæггæдтæ**   **100 проценти**
ра- йдай -æн -и   коммунал -он лæггæд -т -æ   процент -и
PREF begin NMLZ GEN/INESS   communal ADJ service PL NOM   percent GEN/INESS

федун ку   **гъæудзæнæй**   , **уæд**
фед -ун ку   гъæу   -дзæнæй   уæд
pay INF when/if need/be.necessary   FUT.3SG   then/be.IMP.3SG

2.3. **Кæд**   **цæфæй**   **нæ**   **мæлис**   , **уæд**
кæд   цæф   -æй нæ   мæл -ис   уæд
when/if wound/blow ABL   NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL   die   PRS.2SG   then/be.IMP.3SG

дин   **рæхуст**   !
дин   рæхуст
2SG.ENCL.DAT   sting.PART.PST/prick

2.4. **Айразмæ дэр беретæн**   **фатербæл**   , **газ** , **дон** ,
Айразмæ дэр бер -ет   -æн фатер -бæл   газ   дон
FOC many PL.PRN DAT   apartment SUPER   gas   water,river

электрон   **тухæбæл**   **федун**   **æнæбæрцæ**
электрон   тух   -æбæл фэд -ун   æнæ- бæрцæ
electron,electronic, electric   strength,power/energy,power SUPER   pay INF/PRS.1SG   without amount

берæбæл   **ислæууидæ**   , **бийнonti**   **бюджет ке**
берæ -бæл   ис- лæуу -идæ   бийнонт -и   бюджет ке
many SUPER   PREF stand OPT.3SG   family   GEN/INESS   budget   who,what.GEN/that

хонунцæ   , **уомæн æ**   **фуддэр æмбес**   **хатгай**
хон   -унцæ   уомæн   æ   фуддэр   æмбес   хатгай
name/invite PRS.3PL   he,she.DAT   POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN   more   half/in.half   sometimes

2.5. **Нур бустæги унгæг**   **æма**
нур бустæги унгæг   æма
now entirely   tightness/oppression/difficulty   and/but/for/that

тухст   **уавæри**
тухст   уавæр   -и
go.through/worry.PART.PST/concerned   SUBJition/position,essence,situation   GEN/INESS

бахAUDзәнәнцә хумәтәг адәмән сә фулдәр
 ба- хау -дзәнәнцә хумәтәг адәм -ән сә фулдәр
 PREF fall FUT.3PL simple,naïve people DAT POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN more

paragraph 3.

3.1. Тәккә дессагдәр ба е әй , әма
 тәккә дессаг -дәр ба е әй әма
 exactly wonder COMPAR/FOC CONTR 3SG/POSS.3SG be.PRS.3SG and/but/for/that

цийфәнди ку фәдай , уәддәр ләггәдти
 цийфәнди ку фәд -ай уәддәр ләггәд -т -и
 anyone/indifferent when/if pay SUBJ.2SG nevertheless service PL GEN/INESS

гъәдә ба хуәздәр нә
 гъәд -ә ба хуәз -дәр нә
 forest/log/tree/handle/quality NOM CONTR good COMPAR/FOC NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL

кәнуй цауддәрәй уәлдай
 кән -уй цауд -дәр -әй уәлдай
 do PRS.3SG bad,low.quality COMPAR/FOC ABL additional/particular

3.2. Зәгъән , берә хәдзәртти уәхән ләмәгъ рохс
 зәгъ -ән берә хәдзәр -тт -и уәхән ләмәгъ рохс
 say PRS.1PL/SUBJ.1PL/INF2/NMLZ many house PL GEN/INESS such weak,pliant light

фәууй , әма
 фә- у -уй әма
 PREF be PRS.3SG and/but/for/that

си киунугә туххәй
 си киунуг туххәй
 3SG.ENCL.INESS/3PL.ENCL.INESS/3SG.ENCL.ABL/3PL.ENCL.ABL book for,because.of/about

бакәсдзәнә
 ба- кәс -дзәнә
 PREF look/read/seem FUT.2SG

3.3. Узалгәнәнәтә , телевизорә , иннә электрон
 узал -гән -ән -т -ә телевизор -т -ә инн -ә электрон
 cold do.PRS NMLZ PL NOM tv.set PL NOM other NOM electron,electronic, electric

приборә фехәлунцә ,
 прибор -т -ә фе- хәл -унцә
 device PL NOM PREF untie,unpack/become.disappointed/be.destroyed,explode/worsen PRS.3PL

нәуәгәй сәбәл цалцәггәнәггаг фәдун
 нәуәг -әй сәбәл цалцәг -гән -әгг -аг фәд -ун
 new ABL 3PL.ENCL.SUPER repair,renovation do.PRS PART.PRS SUF pay INF

багъәуй
 ба- гъәу -й
 PREF need/be.necessary PRS.3SG

paragraph 4.

4.1. Кенæ ба иннæ хабар .

кенæ ба иннæ -æ хабар
or CONTR other NOM event,affair

4.2. Мæнæ ци уазалтæ ралæудтæй , етæ

мæнæ ци уазал -т -æ ра- лæудт -æй етæ
there,that.is what cold PL NOM PREF stand PST.INTR.3SG they,those

ирдæй равдистонцæ , ке

ирд -æй ра- вдист -онцæ ке
find.PART.PST/bright ABL PREF demonstrate,show PST.TR.3PL who,what.GEN/that

туххæй дзорæн , еци æгудзæг

туххæй дзор -æн еци æгудзæг
for,because.of/about speak PRS.1PL/SUBJ.1PL/INF2/NMLZ that sloven/anxiety

хабæрттæ .

хабæр -т -æ
event,affair PL NOM

4.3. Дзæуæгигъæуи сæдæгай , мингай цæргутæ

Дзæуæгигъæу -и сæд -æгай мин -гай цæр -гу -т -æ
Vladikavkaz GEN/INESS hundred DISTR thousand DISTR live PART.PRS PL NOM

гъаст кæнунцæ , ехæнæй басудан , нæ

гъаст кæн -унцæ ехæн -æй ба- суд -ан нæ
complaint do PRS.3PL cold,shiver ABL PREF freeze PST.1PL NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL

фатерти батарейтæ сæхе дæр

фатер -т -и батарей -т -æ сæхе дæр
apartment PL GEN/INESS battery PL NOM 3PL.REFL.GEN/POSS.REFL.3PL FOC

нæ гъар кæнунцæ , зæгъгæ .

нæ гъар кæн -унцæ зæгъ -гæ
NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL warmth do PRS.3PL say CONV

4.4. Изолмæ ' йбæл ци дзорæн -

изол -мæ йбæл ци дзор -æн -
distant ALL 3SG.ENCL.SUPER what speak PRS.1PL/SUBJ.1PL/INF2/NMLZ

нæ газзетмæ æрбадзурдтонцæ

нæ газзет -мæ æрба- дзурд -т -онцæ
NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL newspaper ALL PREF speak TR PST.TR.3PL

Дзæуæгигъæуи Владивкаская гъæунги , 21 хæдзари

Дзæуæгигъæу -и гъæунг -и хæдзар -и
Vladikavkaz GEN/INESS street GEN/INESS house GEN/INESS

цæргутæ - къæрæзгити æвгитæ

цæр -гу -т -æ - къæрæзг -ит -и æвг -ит -æ
live PART.PRS PL NOM window PL GEN/INESS glass/bottle PL NOM

ниссалдәнцә , **уазал сәбәл** **ә**
 нис- салд -әнцә уазал сәбәл ә
 PREF chill,freeze PST.INTR.3PL cold 3PL.ENCL.SUPER POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN

нивәфтудтә **исаразта**
 нив- әфтуд -тә ис- аразт -а
 PREF be.added/separate/reach PST.2SG PEF produce PST.TR.3SG

4.5. **Фатери** **әнә** **гъар** **уәледарәс хъәбәр** **зин** **бадән**
 фатер -и әнә гъар уәледарәс хъәбәр зин бад -ән
 apartment GEN/INESS without warmth clothes very/strong,sturdy difficult sit NMLZ

әй

әй
 be.PRS.3SG

4.6. **Уоми** **ба** **сувәлләнттә** **дәр куд** **нәййес** , **каргун**
 уоми ба сувәллән -тт -ә дәр куд нә- ййес кар -гун
 there/he,she.INESS CONTR child PL NOM FOC how/specifically NEG EXT age ADJ

хестәртә , **сәйгитә** ...
 хестәр -т -ә сәй -г -ит -ә
 elder PL NOM be.ill CONV PL NOM

paragraph 5.

5.1. **Æма** **уәхән хәдзәрттә** **Дзәуәгигъәуи** , **уәдта**
 æма уәхән хәдзәр -тт -ә Дзәуәгигъәу -и уәдта
 and/but/for/that such house PL NOM Vladikavkaz GEN/INESS after/besides

иннә **горәттә** **әма** **гъәути** - **хәрхә**
 инн -ә горәт -т -ә әма гъәу -т -и - хәрх -ә
 other NOM city PL NOM and/but/for/that village PL GEN/INESS mass,heap/abundance NOM

5.2. **Барә-әнәбари** **әфтаунцә**
 бар -ә - әнә- бар -и әфта -унцә
 right,will NOM without right,will GEN/INESS add/separate,take.out PRS.3PL

электрон **плиткитә** **әма** **бабәй** **дин**
 электрон плитк -ит -ә әма бабәй дин
 electron,electronic,electric tile PL NOM and/but/for/that again/but 2SG.ENCL.DAT

е **дәр уәлдай** **хәрзтә**
 е дәр уәлдай хәрз -т -ә
 3SG/POSS.3SG FOC additional/particular expenditure PL NOM

5.3. **Уәд** **ма** **адәм** , **әцәгәйдәр** ,
 уәд ма адәм әцәг -әй -дәр
 then/be.IMP.3SG NEG/also/and/but/for/that people truth ABL COMPAR/FOC

сә **кунауәггаг къапеккитә** **кәмән** **әма** **цәбәл**
 сә къапекк -ит -ә кәмән әма цәбәл
 POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN kopeck PL NOM who.DAT and/but/for/that what.SUPER

